

Mestna občina Celje, Komisija Mladi za Celje

UPORNIŠTVO MLADOSTNIKOV TER VZGOJNO DELOVANJE STARŠEV IN ŠOLE

Vir: Janja Čretnik, 9. r

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICE:

Janja ČRETNIK, 9. a
Ajla DOKL, 9. a
Evelin EINSPIELER, 9. a

MENTORICA:

Simona DRNOVŠEK, univ. dipl. soc.

Celje, marec 2011

I. Osnovna šola Celje

**UPORNIŠTVO MLADOSTNIKOV TER VZGOJNO
DELOVANJE STARŠEV IN ŠOLE**

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorice:

Janja ČRETNIK, 9. a

Ajla DOKL, 9. a

Evelin EINSPIELER, 9. a

Mentorica:

Simona DRNOVŠEK, univ. dipl. soc.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2011

KAZALO

1. POVZETEK	stran 4
2. UVOD	stran 5
2. 1. Cilji	stran 5
2. 2. Raziskovalne hipoteze	stran 5
2. 3. Raziskovalne metode	stran 5
3. TEORETIČNI DEL	stran 7
3. 1. Mladostnik in komunikacija s starši	stran 7
3. 2. Mladostnik in vrstniki	stran 8
3. 3. Vzgoja otrok in mladostnikov	stran 9
3. 3. 1. Vzgojni stili v šoli	stran 9
3. 3. 2. Vzgoja v domačem okolju	stran 11
3. 4. Življenjski slog mladih in rizični dejavniki	stran 12
3. 4. 1. Tvegana alkohol in tobak	stran 13
3. 4. 2. Tvegana droga	stran 14
4. REZULTATI IN UGOTOVITVE	stran 16
5. ZAKLJUČEK	stran 30
6. VIRI IN LITERATURA	stran 31
7. PRILOGI	stran 32

POVZETEK

V obdobju odraščanja mladostnikov je vedno aktualno vprašanje vzgoje, saj je to obdobje, ko se spopadamo z različnimi problemi. Na naše obnašanje vplivajo vrstniki in prijatelji, naši starši in tudi šola. Za uspešno vzgojo pa je potrebno kvalitetno sodelovanje šole in staršev. Zato smo v naši raziskovalni nalogi želele spoznati mnenja staršev o šolskem vzgojnem delu, hkrati pa mnenja naših vrtnikov o vzgojnem delovanju staršev.

V prvi raziskavi je sodelovalo 200 staršev naših učencev od 2. do 9. razreda, v drugi raziskavi pa skupno 92 učencev 6., 7. in 9. razreda. V raziskovalni nalogi smo uporabile metodo zbiranja podatkov s pomočjo ankete.

S hipotezami smo poskušale poiskati odgovore na to, kako starost in spol vplivata na naše odločitve ali bomo v svojem vedenju uporniški. Seveda se uporništvo pri naših vrtnikih povečuje z njihovo starostjo. Vseh šest hipotez nismo mogli potrditi. Ugotovitve kažejo, da imajo starši pozitivne izkušnje pri reševanju aktualnih vzgojnih težav pri svojem otroku. Tudi sami podajajo veliko izvirnih predlogov za načine učinkovitejših vzgojnih ukrepov, ki bi jih lahko vključila šola. Kadar pa se pojavijo kršitve šolskih pravil, ugotavljamo, da si učitelji ne znajo vzpostaviti avtoritete oziroma učenci namenoma izzivajo učitelje. Vloga staršev je pri vzgoji zelo pomembna, zato nas razveseljuje podatek, da učenci ocenjujejo, da so njihovi starši v načinu vzgoje dosledni. Starši nas v vsakdanjem življenju vključujejo v delo v gospodinjstvu in ne spregledajo našega neprimerne vedenja.

2. UVOD

2. 1. Cilji

Namen naše raziskovalne naloge je ugotoviti s katerimi vzgojnimi težavami in konflikti se mladostniki na naši šoli najpogosteje spopadajo. Želimo ugotoviti kakšne so izkušnje in mnenja naših staršev o vzgojnem delovanju naše šole. Prav tako nas zanimajo mnenja mladostnikov o tem, kakšne vzgoje so deležni doma.

V prvi anketi, ki je bila opravljena leta 2009, so sodelovali starši naših učencev v skupnem vzorcu 200 anketirancev, od tretjega do devetega razreda. Anketa do sedaj ni bila ustrezno obdelana in predstavljena v raziskovalni nalogi, zato smo se tudi zaradi širine našega raziskovalnega problema odločile, da jo vključimo v našo raziskavo. Drugo anketo smo opravile med učenci 6., 7. in 9. razreda, v skupnem vzorcu 92 anketirancev.

2. 2. Raziskovalne hipoteze

Izhajali smo iz naslednjih hipotez:

1. Hipoteza št. 1: Najpogostejši razlog za kršitev šolskih pravil je, da si učitelji ne znajo vzpostaviti avtoritete ali učenci namenoma izzivajo učitelje.
2. Hipoteza št. 2: Starši mlajših učencev so bolj popustljivi, kot starši starejših učencev.
3. Hipoteza št. 3: Mlajši učenci so manj uporniški, kot starejši učenci.
4. Hipoteza št. 4: Fantje so bolj uporniški, kot dekleta.
5. Hipoteza št. 5: Na mladostnika in njegovo odločitev, da poskusi alkohol ali cigarete, najbolj vpliva družba.
6. Hipoteza št. 6: Učitelji niso dosledni pri izrekanju vzgojnih ukrepov.

2. 3. Raziskovalne metode

Za izvedbo raziskovalne naloge smo uporabile naslednje metode:

1. Zbiranje podatkov iz različne literature in interneta
2. Zbiranje podatkov s pomočjo ankete
3. Prikaz rezultatov s pomočjo grafov

Prebrale smo literaturo s področja mladostništva, uporništvu, uživanja nedovoljenih substanc in vzgojnega delovanja šole in staršev. Na spletnih straneh smo našle prispevke s področja uporništvu in vzgoje staršev. Sestavile smo anketni vprašalnik o uporništvu in vzgojnem delovanju staršev in jo razdelili učencem obeh 6-ih, 7-ih in 9-ih razredov. Anketa je bila anonimna. Učenci, zajeti v vzorec, so na vprašanja odgovarjali skupinsko s skupnimi navodili. Zaradi morebitnih vprašanj in pojasnil smo bile ob reševanju prisotne tudi raziskovalke. Pri sami izvedbi ni bilo težav, na vprašalnik so učenci odgovarjali približno 10 minut. Naredile smo analizo rezultatov 92 rešenih anket in rezultate, ki so pomembni za dokazovanje naših hipotez prikazale s pomočjo grafov. Prav tako smo opravile analizo rezultatov že leta 2009 opravljene ankete na naši šoli, v skupnem vzorcu 200 anket. Zaradi obsežnosti pridobljenih podatkov smo se odločile izpostaviti in ovrednotiti le odgovore, ki so pomembni za našo raziskovalno nalogo. Podatki so obdelani s programom Excel.

3. TEORETIČNI DEL

3. 1. Mladostnik in komunikacija s starši

Adolescenca je izrazito prehodno obdobje (Dr. Leon Žlebnič, 1975, 8), je čas hitrega telesnega razvoja in velikih čustvenih sprememb, ki močno vznemirijo starše in tudi otroke same (Končnik – Goršič, 2004, 19). Zgodnja adolescenca pomeni v sodobni družbi večkrat neko poslabšanje odnosov med starši in adolescenti (Dr. Leon Žlebnič, 1975, 173). Za mnoge starše se z adolescenco začnejo skrbi predvsem zaradi občutka, da so izgubili nadzor (Gerard Neyrand, 2003, zadnja platnica). Starši najpogosteje, kljub temu, da dovolj vedo o psihičnih spremembah mladostnika, otrokovo spremenjeno vedenje in drugačno odzivanje težko sprejemajo. Bega jih dejstvo, da je prej ubogljiv otrok, čez noč postal svojeglav, da njegovo razpoloženje brez vzroka niha, da zahteva več svobode, zahteva pravico do soodločanja v družinskih zadevah, želi biti manj odvisen od staršev (Končnik – Goršič, 2004, 19). Mladostnik začne uveljavljati svojo voljo. Skuša biti neodvisen in se ima za samostojnega. Lahko se vede uporniško in ključovalno. Svoje starše in druge odrasle začne zelo kritično presojeti, pogosto preveč kritično. Staršem ne dovoli, da bi se vmešavali v njegove stvari, manj se pusti voditi. Preizkuša meje, ki jih postavljajo starši. Vse to so razlogi, da se odnos med starši in odraščajočim otrokom pogosto močno zaplete, porajajo se napetosti in nesoglasja (Pridobljeno iz: <http://www.tosemjaz.net/si/clanki/443/detail.html>). To pa seveda ne pomeni, da adolescenti staršev nimajo več radi, res pa je, da to svojo ljubezen na zunaj prekrivajo z grobstvo. Ljubezen do staršev se v adolescenci stopnjuje in prehaja v zavesten in prisrčen izraz hvaležnosti do njih (Dr. Leon Žlebnič, 1975, 173).

Slika št. 1: Otrok in starši

Nujno je, da starši vedo, kaj se z njihovimi odraščajočimi otroci godi. Otroci morajo biti prepričani v starše in v njihovo pomoč ob vsaki tegobi in težavi. Otrokovo zavračanje staršev je le navidezno. Pomeni korak k odraščanju in iskanju lastne identitete. Ne pa resničnega čustvenega odklanjana staršev. Otrokovo spoznanje, da

ne more obvladati vseh situacij, tako kot si predstavlja, ga hitro vrže is ravnovesja. Upade mu samozavest, postane potr, v vedenju se kažejo spremembe, razpoloženje zaniha (Končnik – Goršič, 2004, 20).

Na vznemirjenje in na upad samozavesti se mladostniki pogosto odzovejo z kujanjem in jezikanjem, namesto, da bi pokazali odkrito žalost, jezo in nezadovoljstvo. Svojo slabo voljo pripišejo staršem in njihovem početju in ravnanju, ki pa nima z vzrokom njihovega kujanja nobene zveze. Starši morajo biti v tem obdobju zelo prožni, strpni in popustljivi, kar je seveda tudi zanje zelo naporno (Končnik – Goršič, 2004, 20). Starši in učitelji, ki sestavljajo vzgojno okolje mladostniku, mu morajo pomagati, da se čim prej izkoplje iz svoje razvojne nestalnosti in negotovosti (Franc Pediček, 1966, 41).

Mladi so v obdobju adolescence zelo občutljivi za razne družbene krivice. Krivice doživljajo kot globok razkol med idealom in stvarnostjo, saj so prej kot otroci verjeli v pravičen, malo ne pravljičen svet, ki pa se jim zdaj ob spoznanjih, ki spremljajo miselni razvoj, grobo podira. Temu se skušajo upirati. Tako postanejo nekakšni uporniki, ki svoje nestrinjanje s svetom izražajo na različne načine. Lahko so cinični in se neprestano prepirajo s tistimi, ki jim predstavljajo posebitev slabega.

Uporništvo pa lahko, čeprav je v izhodišču ideja upreti se krivici upravičena, pripelje tudi do hujših kršitev družbenih pravil.

(Pridobljeno iz: http://www.ff.unilj.si/hp/diplomske_nalogsisko_klavdija/sisko_3.html)

Pubertetnik še kako potrebuje toplo družinsko okolje, ozračje zaupanja, kjer lahko dovolj sproščeno živi in kjer so tudi naloge in odgovornosti razumno razporejene med vse družinske člane (Dr. Leon Žlebni, 1975, 173). V odraščanju so pogajanja in spori s starši pravzaprav normalni. Med njimi je treba adolescentu prisluhniti in hkrati ponuditi ustrezne zglede, da bo našel svojo pot (Gerard Neyrand, 2003, zadnja platnica). Spori se rešujejo s pogovori. Najpomembneje je, da se mladostniki in starši naučijo poslušati in razumeti drug drugega (Pridobljeno iz: <http://www.tosemjaz.net/si/clanki/443/detail.html>).

3. 2. Mladostnik in vrstniki

Zelo pomemben člen v verigi odraščanja postanejo mladostnikovi sovrstniki (Končnik – Goršič, 2004, 21). Prijatelji in drugi vrstniki so pogosto bolj vplivni od staršev na področjih mladostnikovega oblačenja, glasbe, porabe prostega časa, medtem ko imajo starši odločilnejši

vpliv na mladostnikove izobraževalne načrte, moralne in socialne vrednote ter na pomembne življenjske odločitve (Ljubica Marjanovič Umek in Maja Zupančič, 2001, 144/145). Mladostnik začne sklepati trdna in trajna prijateljstva. Prijatelji so vir novih izkušenj in ogledalo za preverjanje in utrjevanje lastnih stališč, vrednot in vedenja (Končnik – Goršič, 2004, 21). V skupini se oblikuje določen odnos do na primer določenega načina obnašanja.

Slika št. 2: Mladostnik in vrstniki

Vpliv skupine je lahko povod, ki vodi v prestopniška dejanja. Ravno pod vplivom skupine naj bi mladostnik počel nepremišljenosti, saj posnema skupinske vzornike oziroma ga ti zapeljejo k nespametnemu početju. Mladostniki se šele v skupini opogumijo in se lotevajo stvari, ki se jih drugače ne bi. Vsekakor obstaja, vsaj dvoje vrst skupin, ene spodbujajo člane k ustvarjalnosti in dosežkom na različnih področjih, denimo v športu, druge pa spodbujajo in opravičujejo slabo vedenje (Andrej

Kastelic in Marija Mikulan, 1999, 59).

3. 3. Vzgoja otrok in mladostnikov

3. 3. 1. VZGOJNI STILI V ŠOLI

Pomeni splošen ton dela namerne in nenamerne vzgoje, ki obsega celokupnost odnosov, vlog, vezi, načinov komuniciranja med člani kake socialne skupine, ter celotnost sredstev in načinov vzgojnega poseganja. Glede na kvaliteto in kvantiteto teh odnosov in glede na prevladujočo uporabo sredstev in metod razlikujemo različne vzgojne stile (Cencič, 1986: 8):

DEMOKRATIČNI VZGOJNI STIL

Temelji na načelu spoštovanja učenčeve osebnosti in postavljanju zahtev. Za ta stil so značilni samoupravni odnosi med učiteljem in učenci, medsebojno spoštovanje. Učitelj in učenec sta enakopravna v osnovnih človeških odnosih. Ideal tega stila je doseči skladnost intencionalne

in funkcionalne vzgoje. Prevladuje vzgojna metoda spodbujanja, prepričevanja, sporazumevanja (Cencič, 1986: 8-9).

PERMISIVNI VZGOJNI STIL

Izhaja iz besede permi-dovoljenje. Značilno za ta stil je zadovoljevanje utemeljenih in neutemeljenih otrokovih potreb, popuščanje, varovanje otrok pred težavami. Vzgoja temelji na sproščenosti in ljubezni, na razvijanju pozitivnih sil v otroku, zlasti s tem, da z ljubeznijo navežemo otroka nase in da otrok brzda svoje nagone zato, da ohrani ljubezen vzgojitelja (Cencič, 1986: 10). Ta vzgojni stil pa se lahko pogosto spremeni v izkoriščanje, otroci učiteljevo popuščanje jemljejo kot osebno slabost. Ravna samovoljno, to pa vodi v anarhijo. Pretirana nežnost in popuščanje onesposabljata mlade ljudi za prenašanje trdih udarcev vsakdanjega življenja (Cencič, 1986: 11).

REPRESIVNI VZGOJNI STIL

Temelji na strogosti, fizični in moralni superiornosti vzgojitelja, utesnjevanju in strahu učenca (Cencič, 1986: 11). Zahteva se poslušnost, pokorščina in absolutno priznanje avtoritete. Pri tej vzgoji je lahko fizičen – tepež, zapiranje (zdaj tega ni več oz. ni več dovoljeno) ali pa psihološki in direkten – grožnja, sramotenje, nadzor, kazni, prepovedi, zapovedi; ali prikrit in posreden. Značilno je, da ima učitelj oblast nad učenci, odnos je avtokratski, vzvišen in hladen. Tega stila se oprimejo avtokratske osebe, domišljavi, okrutni ljudje ali pa slabiči, ki so v sebi negotovi, neuravnovešeni, nestabilni, pa tudi ljudje, ki otrok nimajo radi in ki nimajo zaupanja v demokratične odnose (Cencič, 1986: 11-12).

ANARHIČNI VZGOJNI STIL

Vzgojni odnos, kjer učencem ne postavljamo nobenih zahtev in omejitev, temveč v imenu individualne svobode dopuščamo vse kar hočejo. Interesi in nagnjenja posameznikov so pri taki vzgoji v ospredju. Anarhična vzgoja se največkrat pojavlja kot reakcija na represijo. Učitelji neutemeljeno popuščajo, dovoljujejo, kar se jim trenutno zdi glede na njihovo razpoloženje, ali iz lagodnosti in vzgojne brezbržnosti. Ko postanejo prekrški prehudi, ko se zavedo svoje vzgojne nemoči, pa okrutno kaznujejo, strogo prisiljujejo in brez utemeljitve zapovedujejo (Cencič, 1986: 13). K anarhični vzgoji se nagibajo nezrele in neuravnovešene osebnosti, vzgojitelji, ki nimajo pravega odnosa do sebe in vzgojne stvarnosti. Anarhični odnos ne oblikuje v otroku občutka varnosti, samostojnosti in odgovornosti. Otrok postaja

gospodovalen, nima odnosa do vrednot in norm, ker zanj odgovornosti in zahteve ne veljajo. Rezultat take vzgoje je nezrela oseba (Cencič, 1986: 14).

3. 3. 2. VZGOJA V DOMAČEM OKOLJU

Otroci in mladostniki se predvsem ravnajo po vzorih, ki so vsak dan pred njimi. To so torej starši, učitelji in tudi osebe, ki si jih izberejo sami glede na lastne predstave o poteh, ki jih želijo spoznavati. Torej so tudi te osebe najbolj poklicane, da dajo mladim neko duhovno širino, s katero si bodo lahko utirali svoje poti. Ko otroci začutijo, da so odrasli sposobni medsebojnega spoštovanja, tolerance in odgovornega obnašanja, si avtomatično želijo biti podobni odraslim (Zalokar Divjak, 2008: 14) Otrok si želi že od prvega trenutka zavedanja samega sebe napredovati in spoznavati, kaj mu svet odraslih lahko ponudi (Zalokar Divjak, 2008: 14-15). Vse prevečkrat svet odraslih ponuja negativne načine medsebojnega sožitja. Vedno bolj padajo norme obnašanja, kulturnega izražanja in poslušanja drug drugega. Dokler odrasli niso sposobni ustvariti kakovostnih odnosov in medsebojnega spoštovanja, ne morejo tega pričakovati od otrok. Vzgoja je predvsem nekaj kar se dogaja med odraslim in otrokom (Zalokar Divjak, 2008: 15).

ALI STARŠI PREVEČ PRIČAKUJEJO OD OTROK?

Starši gotovo želijo svojim otrokom zagotoviti čim boljšo prihodnost in zato vložijo veliko ljubezni in truda v vzgojo svojih otrok. Starši svojo naravnost pokažejo že v prvih mesecih otrokovega rojstva, saj želijo, da bi čim prej sedel, čim prej shodil, čim prej govoril. Dogajajo se paradoksi, ko starši že najmlajših pričakujejo vedenje odraslega, in otrok dejansko sledi zahtevam, ki jih pred njega postavi starši. Pri določenih dejavnostih bo morda tudi zelo uspešen, toda starši se ne vprašajo, kako dolgo bo otrok zmogel take obremenitve (Zalokar Divjak, 2008: 22). Niti previsoka niti prenizka pričakovanja niso ustrezna, le realna. Toda ta realnost se nanaša na vsakega otroka posebej (Zalokar Divjak, 2008: 23).

VLOGA ODRASLIH PRI VZGOJI OTROK

Veliko staršev ne more ali noče sprejeti svoje vloge odraslega, ampak se z otroki pogajajo in ravnajo z njimi kot z sebi enakimi. Zaradi tega je treba vedno znova opredeliti vloge odraslih in razvojne potrebe otrok. Vsako otrokovo obdobje zahteva zadovoljevanje različnih čustvenih, socialnih in intelektualnih potreb. Vzgoja je trdno delo predvsem zaradi tega, ker

zanjo ni čudežnih receptov. Kar se obnese pri enem otroku je lahko pri drugemu popolnoma neuporabno (Zalokar Divjak, 2008: 29).

3. 4. Življenjski slog mladih in rizični dejavniki

Nov življenjski slog mladih s seboj ne prinaša zgolj gospodarskega razvoja (na primer v gostinstvu in turizmu), zabave in prijetnega počutja, temveč tudi cel kup težav in tveganj. Število nočnih incidentov, povezanih z alkoholom, se povečuje. Pogostejše so tudi druge oblike tveganega obnašanja mladih, kot so na primer rizična spolnost, nasilje, razgrajanje, vožnja pod vplivom alkohola in prepovedanih drog, samomori itd. *Alkohol*, denimo, je v svetu šesti najpomembnejši vzrok za prezgodnjo umrljivost in obolevnost, v *Evropi* pa celo tretji oziroma *prvi med mladimi*. Kar 4 odstotke bremena bolezni v svetu lahko pripišemo alkoholu, v Evropi celo 8 odstotkov.

Raziskave v nekaterih državah so razkrile, da je med obiskovalci diskotek in nočnih klubov bistveno več uporabnikov tako imenovanih »rekreacijskih« *drog (zlasti sintetične droge, kot je na primer ekstazi) kot med mladimi, ki ne ponočujejo. Torej se s tem, ko so mladi iztisnjeni s športnih igrišč na druga prizorišča druženja, povečuje tudi tvegano vedenje.* Tako po Evropi kot drugod po svetu popiva čedalje več mladih, in čedalje več jih pije z namenom, da bi se napili. Alkohol je tesno povezan z nasiljem in prometno varnostjo. V nekaterih državah se petina vseh nasilnih dejanj in nesreč zgodi v klubih ali njihovi okolici, in v 80 odstotkih primerov je prisoten tudi alkohol.

Raziskava: Devet mest (o tveganem obnašanju mladih v nočnem času)

V letih 2005–2007 je v devetih evropskih mestih (Atene, Benetke, Berlin, Brno, Dunaj, Liverpool, Lizbona, Ljubljana in Palma de Mallorca) potekala obsežna *večplastna raziskava o tveganem obnašanju mladih v nočnem času*. Projekt sofinancira evropska komisija, vodi pa ga priznana evropska raziskovalna mreža IREFREA s sedežem v Španiji. V raziskavo je bilo vključenih 1383 mladih iz omenjenih mest, ki so pogosteje prisotni v nočnem življenju. *Mladi, stari od 15 do 30 let, so odgovarjali na vprašanja o svojih navadah v nočnem življenju, uporabi javnega prevoza, svojem zdravstvenem počutju, spolnem obnašanju, uporabi alkohola, tobaka in prepovedanih drog ter drugih oblikah tveganega obnašanja.*

Mladi, ki so bili vključeni v raziskavo, gredo v povprečju trikrat na mesec v »pub«, bar ali nočni klub. Med običajnim žurerskim vikendom se v povprečju zabavajo eno noč in pol, zunaj pa preživijo približno pet do šest ur (*najmanj v Ljubljani – 4,7 ure*, in največ v Berlinu –

7,3 ure). V povprečni žurerski noči obišejo dva do tri različne lokale. Bolj kot je njihova zabava povezana z nočnim življenjem, več vikendov, dni ali ur preživijo v nočnih lokalih. Razlogi, zakaj mladi izbirajo določene lokale, so zelo raznoliki, med njimi pa zagotovo izstopajo tip glasbe, ki jo v lokalu vrtijo (93,1 odstotka), to, da lokal obiskujejo njihovi prijatelji (88,6 odstotka), in varnost (73,5 odstotka).

Zanimivo je, da so poceni alkoholne pijače razlog za obisk lokala pri 54,4 odstotka anketiranih mladih. Približno polovica (47,7 odstotka) jih je napovedala, da se njihove žurerske navade v prihodnjih dveh letih ne bodo v ničemer spremenile, kar četrtnina (25,1 odstotka) pa jih bo takrat celo bolj vključena v nočno dogajanje. Še bolj zbuja skrb podatek, da jih kar 55,5 odstotka napoveduje večjo vpetost v nočno življenje čez pet let.

Prijateljstvo je seveda zelo pomemben dejavnik, ki nočnemu življenju mladih daje poseben pomen. Skozi zabavo se ustvarjajo nova poznanstva in stiki ter krepijo obstoječe prijateljske vezi. Večina mladih sicer pripada ustaljenim žurerskim skupinam, ki jih v povprečju sestavlja od pet do šest posameznikov. Več kot dve tretjini (70,9 odstotka) anketiranih gre praviloma ven in noč preživi z isto skupino prijateljev. Zanimivo je, da relativno pogosto hodijo ven z različnimi skupinami prijateljev, v povprečju pa imajo tudi do tri takšne skupine. Velika večina (79 odstotkov) jih ima sicer tesne prijatelje med posamezniki, s katerimi ponoči ne hodijo ven.

3. 4. 1. Tvegana alkohol in tobak

Raziskava je bila v pomembnem deležu usmerjena v preiskovanje uporabe alkohola in drugih drog med mladimi, ki se pogosteje zabavajo v nočnem času. Alkohol se enako kot pri drugih sorodnih raziskavah tudi v tej pojavlja kot prva droga, s katero se srečajo mladi. V povprečju začnejo piti alkoholne pijače pri 14 letih in pol, nekaj kasneje poskusijo tobak, prepovedane droge pa praviloma v času srednjega šolanja. Povprečna starost pri kanabisu (marihuani ali hašišu) je nekaj manj kot 16 let, pri heroinu in LSD od 17 do 18 let, pri »ekstaziju«, amfetaminu in kokainu od 18 do 19 let, pri GHB približno 20 let itd.

Abstinentov oziroma takšnih, ki posamezne droge niso nikoli poskusili, je zlasti malo pri alkoholu (le 5,5 odstotka), tobaku (17,5 odstotka) in kanabisu (30 odstotkov). Pri drugih drogah je abstinentov občutno več: več kot 70 odstotkov jih ni nikoli seglo po kokainu in ekstaziju, pri LSD in amfetaminu je takih več kot 80 odstotkov, pri opiatih in GHB pa več kot 90 odstotkov.

Pri alkoholu je največ (34,9 odstotka) takih, ki ga uživajo dvakrat do štirikrat na teden, 21,3 odstotka pa najmanj enkrat na teden. Med mladimi obiskovalci nočnih lokalov je rednih uživalcev tobačnih izdelkov, torej kadilcev, ki kadijo vsaj pet ali več dni na teden, skoraj polovica (47,9 odstotka).

Raziskava, izvedena v devetih evropskih mestih, ugotavlja, da je bilo v zadnjem mesecu kar 34,1 odstotka anketiranih opitih več kot dvakrat, nikoli pa se jih ni opilo 31,5 odstotka. Dejstvo je (kar kažejo tudi rezultati te raziskave), da pomeni pogostejše nočno žuriranje tudi večje tveganje za opitost, pri čemer so k temu najbolj nagnjeni fantje v starostni skupini od 19 do 24 let.

Kajenje cigaret je bolj prisotno med dekleti, zlasti v starostni skupini pod 18 let. Vsekakor je večja prisotnost v nočnem življenju povezana tudi s pogostejšo uporabo tobaka med mladostniki, tako kot pri alkoholu.

3. 4. 2. Tvegana droga

Med anketiranimi mladimi je kar 23,1 odstotka dokaj rednih uporabnikov kanabisa (marihuane ali hašiša), ki to drogo uživajo najmanj enkrat na teden, 17,4 odstotka jih kanabis uživa občasno, 15,2 odstotka jih je z njim zgolj eksperimentiralo (enkrat ali dvakrat v življenju), 30 odstotkov pa jih nikoli ni poseglo po tej drogi. 14,3 odstotka je bivših uporabnikov kanabisa.

Slika št. 3: Kajenje prepovedanih drog

Uporabniki drugih drog med anketiranci niso tako zelo pogosti kot uporabniki »trave«, predvsem je med njimi manj rednih (tedenskih) uporabnikov: 13,6 odstotka je rednih uporabnikov kokaina, 11,3 odstotka jih redno posega po ekstaziju itd. Tudi pri uporabi prepovedanih drog sta pogostost nočnih aktivnosti in pogostost uporabe drog med seboj premosorazmerno povezana. Pri teh drogah so relativno

enakomerno udeležene vse starostne skupine mladih (pri kanabisu je delež visok tudi v skupini do 18 let!), prevladujejo pa predvsem fantje. Med mladimi je v nočnem življenju vse

bolj prisotna tudi hkratna uporaba več drog (zlasti alkohola v kombinaciji z najpogosteje uporabljanimi prepovedanimi drogami, kot so kanabis, kokain in ekstazi). Tveganje za takšno početje se povečuje s pogostostjo žuriranja in pogostejšo opitostjo. Med najbolj rizičnimi mladostniki je več fantov kot deklet, zlasti v starostni skupini od 22 do 30 let.

(Pridobljeno 31. 1. 2011, iz http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/297802)

(dnevnik.si, 9. 2. 2008, Matej Košir)

4. REZULTATI IN UGOTOVITVE

V naši raziskovalni nalogi smo pridobile podatke s pomočjo dveh anketnih vprašalnikov. V prvem vprašalniku, na katerega so odgovarjali starši, je bilo skupno 14 vprašanj različnega tipa. Nekaj vprašanj je bilo odprtega tipa, nekaj pa jih je zahtevalo eden ali več možnih odgovorov. V drugem vprašalniku, na katerega so odgovarjali učenci, je bilo skupno tudi 14 vprašanj, ki so zahtevala le eden odgovor, eno pa je bilo odprtega tipa.

Oba anketna vprašalnika sta bila anonimna. Na prvi vprašalnik so odgovarjali starši otrok, ki so šolsko leto 2008/2009 obiskovali 3. do 9. razred. Na drugi vprašalnik pa so odgovarjali učenci 6-ih, 7-ih in 9-ih razredov. Učenci, zajeti v vzorec, so na vprašanja odgovarjali skupinsko s skupnimi navodili. Zaradi morebitnih vprašanj in pojasnil smo bile ob reševanju prisotne tudi raziskovalke. Pri sami izvedbi ni bilo težav, na vprašalnik so učenci odgovarjali približno 10 minut. Zbrane podatke smo najprej seštele ročno, skupen prikaz rezultatov pa s pomočjo računalniškega programa Excel. Naredile smo analizo rezultatov obeh rešenih anket in rezultate, ki so pomembni za dokazovanje naših hipotez prikazale s pomočjo grafov. Zaradi obsežnosti pridobljenih podatkov smo se odločile izpostaviti in ovrednotiti le odgovore, ki so pomembni za našo raziskovalno nalogo.

V spodnjih dveh tabelah je prikazan vzorec učencev druge ankete po razredih in spolu.

razred	dečki	deklince	skupaj
6a	7	6	13
6b	9	5	14
7a	8	9	17
7b	10	5	15
9a	6	9	15
9b	8	9	17
skupaj	48	43	91

Tabela št. 1: Število anketiranih glede na starostno strukturo (razredi) in spol.

Iz tabele št. 1 je razvidno, da je pri reševanju ankete sodelovalo 91 učencev, od tega 43 deklic in 48 fantov.

razred	dečki	deklince
6a	53,8%	46,2%
6b	64,3%	35,7%
7a	47,1%	52,9%
7b	66,7%	33,3%
9a	40,0%	60,0%
9b	47,1%	52,9%
skupaj	52,7%	47,3%

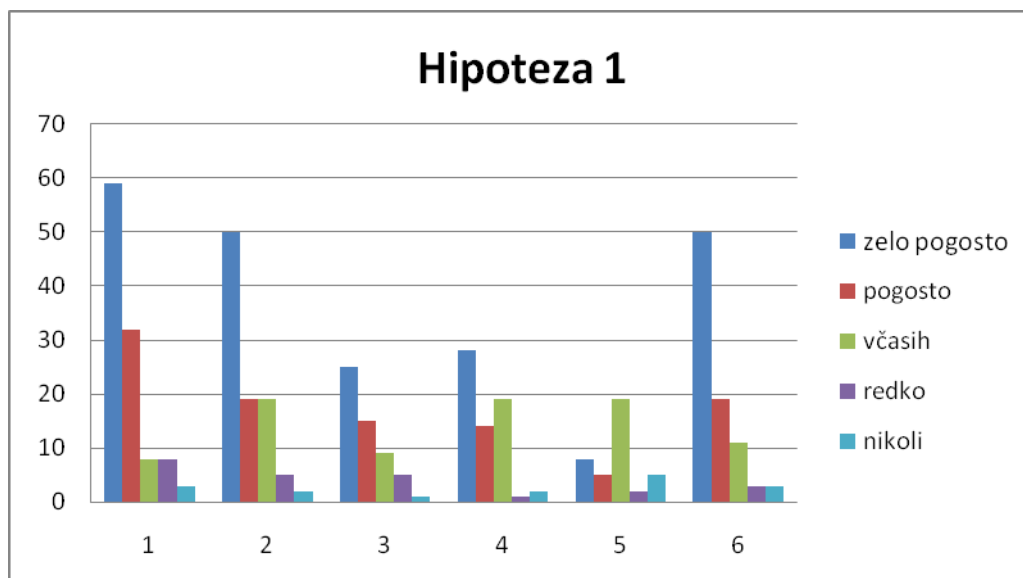
Tabela št. 2: Strukturni odstotki anketiranih glede na starostno strukturo (razredi) in spol.

HIPOTEZE:

HIPOTEZA ŠT. 1: Najpogostejši razlog za kršitev šolskih pravil je, da si učitelji ne znajo vzpostaviti avtoritete ali učenci namenoma izzivajo učitelje.

Starši so se lahko odločali med odgovori: zelo pogosto, pogosto, včasih, redko in nikoli. Obkrožili so lahko največ dva vzroka.

Z analizo rezultatov smo pridobile naslednje podatke, ki so bili ovrednoteni s številko 5 (t.j. *zelo pogosto*) in številko 4 (t. j. *pogosto*). Prvi najpogostejši odgovor staršev je, da imajo učenci preveč pravic. Tako meni 91 (82,7%) staršev. Enako število staršev (69) se je odločilo za drugi in šesti odgovor. Menijo, da si učitelji ne znajo vzpostaviti avtoritete in učenci namenoma izzivajo učitelje in ugotavljajo do kod smejo. Na tretjem mestu so starši, ki menijo, da so vzgojni ukrepi neustrezni, teh je 42 (65,7%). Temu sledi 40 (72,8%) staršev, ki menijo, da so učitelji preveč popustljivi. Na zadnjem mestu so starši, ki menijo, da so učitelji prestrogi, teh je 13 (33,3%).

Graf št. 1: Vzrok za kršitev šolskih pravil

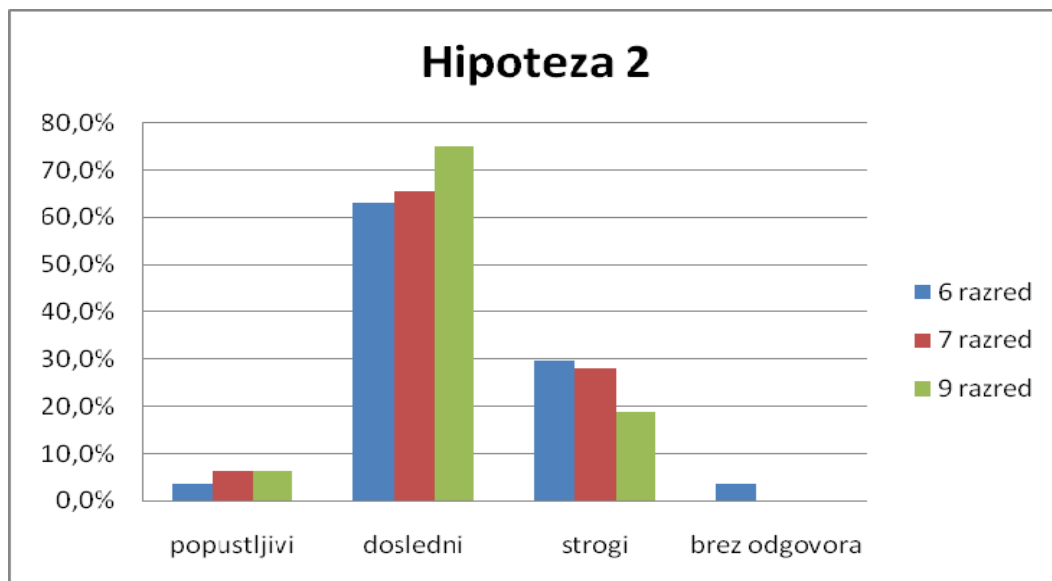
Sklep: Pri nastajanju hipoteze smo sklepale na podlagi izkušenj. Kadar si učitelj ne vzpostavi avtoritete, je v našem razredu velik nemir. Nekateri učenci ne spoštujejo učitelja in ga zato izzivajo.

Deloma lahko potrjujemo našo hipotezo. Mnenje, da učenci namenoma izzivajo učitelje in da si učitelji ne znajo vzpostaviti avtoritete, je med prvimi tremi najpogostejšimi odgovori. Večji je le delež tistih, ki menijo, da imajo učenci preveč pravic. Zelo malo staršev pa meni, da so učitelji prestrogi. Starši so imeli pri odgovoru možnost dopisati še druge predloge. Naj jih naštejemo: včasih učitelj ne razume učencev; zanemarjene so moralno – etične vrednote, prizadeta je avtoriteta učiteljev in staršev; otroci zaradi permisivne vzgoje ne poznajo mej in odgovornosti; učiteljem več pravic. Vsi so prejeli po en glas.

HIPOTEZA ŠT. 2: Starši mlajših učencev so bolj popustljivi, kot starši starejših učencev. *Na voljo so bili trije odgovori: popustljivi, dosledni in strogi.*

V vse treh razredih so učenci najpogosteje izbrali trditev, da so njihovi starši v vzgoji dosledni. V šestem razredu tako meni 17 učencev (63%), v sedmem razredu 21 (65,6%) in v devetem razredu 24 učencev (75%). Mnenja, da so starši v vzgoji popustljivi je le malo anketiranih učencev. V šestem razredu je le eden (3,7%), v sedmem in devetem pa le po dva

(6,3%) učenca. V večji meri pa so učenci mnenja, da so njihovi starši strogi. Teh je v šestem razredu 8 (29,6%), v sedmem 9 (28,1%) in devetem razredu 6 (18,8%) učencev.

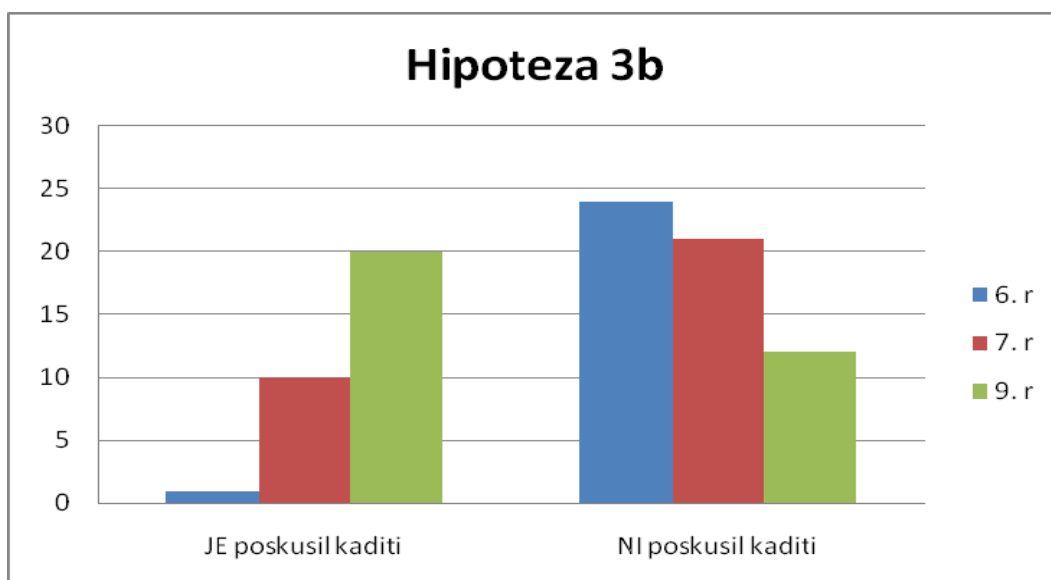
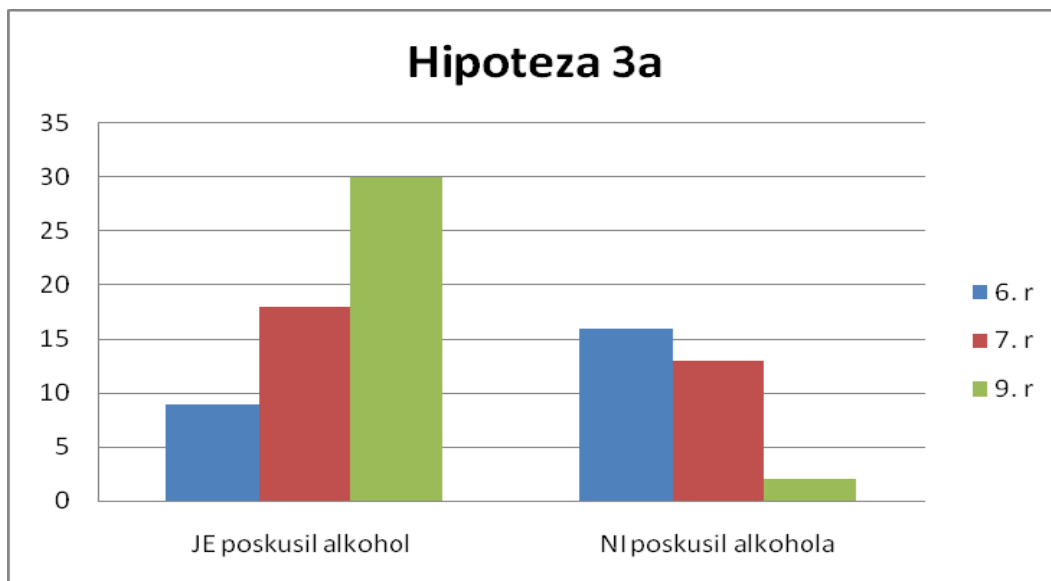

Graf št. 2: Način vzgoje staršev po starosti učencev

Sklep: Naša hipoteza ni potrjena, saj je delež popustljivih staršev v vseh treh starostnih skupinah skorajda enak. Je pa zanimiv podatek, da v največji meri prepoznavaajo otroci svoje starše kot dosledne vzgojitelje. To mnenje se s starostjo učencev povečuje. Ravno obratno pa je pri tretjem odgovoru, ki predpostavlja, da so starši v načinu vzgoje strogi. Tako mnenje s starostjo učencev pada.

HIPOTEZA ŠT. 3: Mlajši učenci so manj uporniški, kot starejši učenci. *Pri prvem in drugem vprašanju, so imeli na izbiro da ali ne.*

Ugotovile smo, da je 36% (9) učencev šestih razredov že poskusilo alkohol, 64% (16) učencev pa trdi, da tega še niso poskusili. V sedmem razredu je pritrdilnih odgovorov 18 (58%), ostalih pa 13 (42%). V devetem razredu se delež tistih, ki so že poskusili alkohol močno poveča, na 94% učencev (30), negativna sta le dva odgovora (6%). Z grafa je dobro razviden porast pritrdilnih odgovorov s starostjo učencev. S starostjo pa se močno zmanjša delež tistih, ki še niso poskusili alkohola.

Grafa št. 3a in 3b: Poskus cigaret ali alkohola po starosti učencev

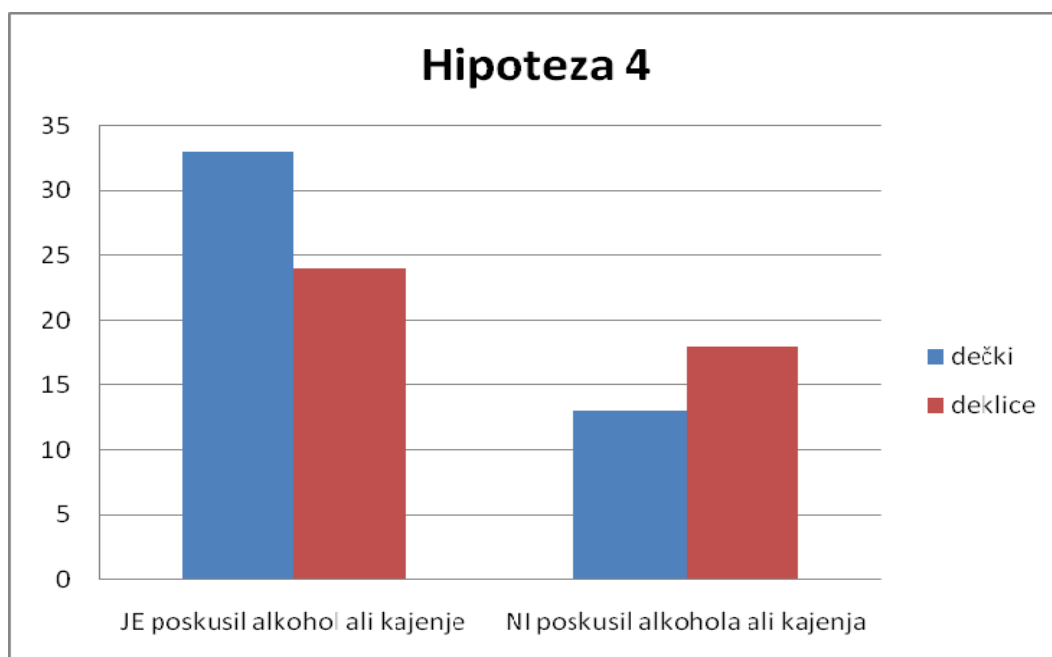
Sklep: Uporništvo v hipotezi zajema naše predvidevanje, da je anketiranec že poskusil zaužiti alkohol ali cigarete. Ko je otrok mlajši ima manj potreb po ponočevanju in zabavah. Zato starševskega popuščanja ne občuti tako kot mladostnik. Poleg tega potrebuje mladostnik v puberteti več prostosti in zaupanja. Tudi v teoretičnem delu naloge smo ugotovile, da mladostnik začne uveljavljati svojo voljo. Skuša biti neodvisen in se ima za samostojnega.

Lahko se vede uporniško in ključovalno. Svoje starše in druge odrasle začne zelo kritično presojsati, pogosto preveč kritično. Staršem ne dovoli, da bi se vmešavali v njegove stvari, manj se pusti voditi. Preizkuša meje, ki jih postavljajo starši. Vse to so razlogi, da se odnos med starši in odraščajočim otrokom pogosto močno zaplete, porajajo se napetosti in nesoglasja.

Hipotezo smo z analizo odgovorov potrdile. Starejši učenci se bolj zatekajo k alkoholu ali kajenju kot mlajši učenci. Ugotovitev lahko povežemo z učinki pubertete.

HIPOTEZA ŠT. 4 : Fantje so bolj uporniški, kot dekleta.

Rezultati so pokazali, da je 72% (33) fantov že poskusilo kaditi, 28% (13) pa tega še ni poskusilo. Pri dekletih je delež tistih, ki so že poskusile nižji, skupaj 57% (24), tistih ki niso poskusile pa je višji (43%; 18).

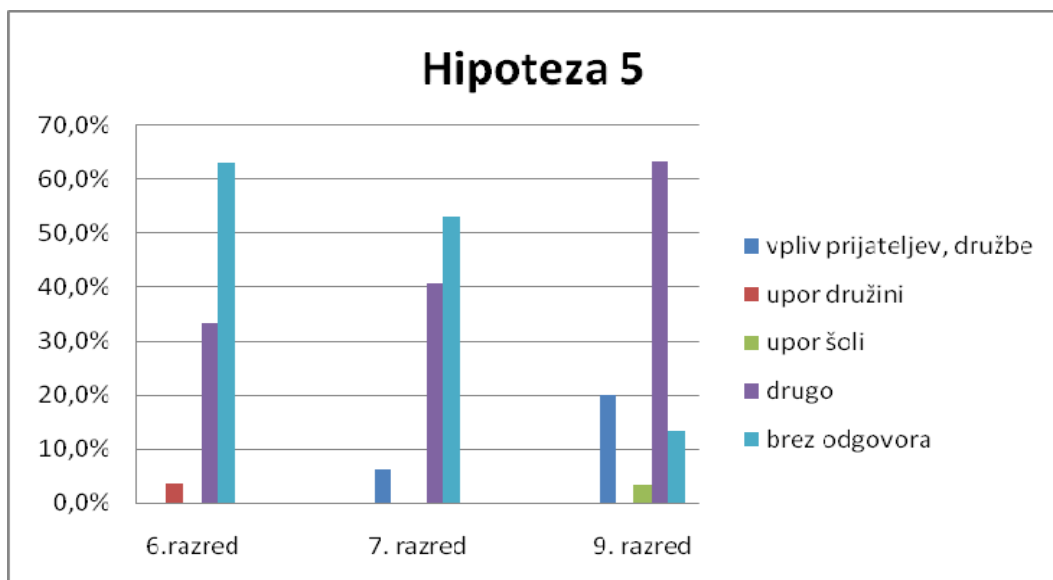
Graf št. 4: Poskus tobaka ali alkohola po spolu učencev

Sklep: Sklepale smo, da so fantje bolj uporniški kot dekleta. Prej začnejo s kajenjem in pitjem alkohola. Fantje se zatečejo h kajenju (cigaret in trave) in k pitju alkoholnih pijač v večji meri

kot dekleta. Dekleta pa svojo uporništvu kažejo na drugačen način, kot na primer z oblačenjem in načinom komunikacije.

HIPOTEZA ŠT. 5: Na mladostnika in njegovo odločitev, da poskusi alkohol ali cigarete, najbolj vpliva družba. *Izbirali so med odgovori: zaradi vpliva prijateljev/družbe, zaradi upora družini, zaradi upora šoli in zaradi česar drugega.*

V šestem razredu učenci niso prepoznali vpliva družbe na njihova dejanja, v 9 primerih so navedli druge razloge (33,3%). Brez odgovora je bilo 17 (63%) anketnih vprašalnikov. V sedmem razredu sta le dva učenca menila, da je na njuno odločitev vplivala družba; 13 učencev je podalo drug odgovor (40,6%), odgovorilo pa ni 17 (53,1%) učencev. V devetem razredu je 20% (6) učencev navedlo vpliv družbe, 63,3% (19) je navedlo druge razloge. Štirje učenci (13,3%) pa niso odgovorili na vprašanje.

Graf št. 5: Zunanji vplivi na mladostnikove odločitve

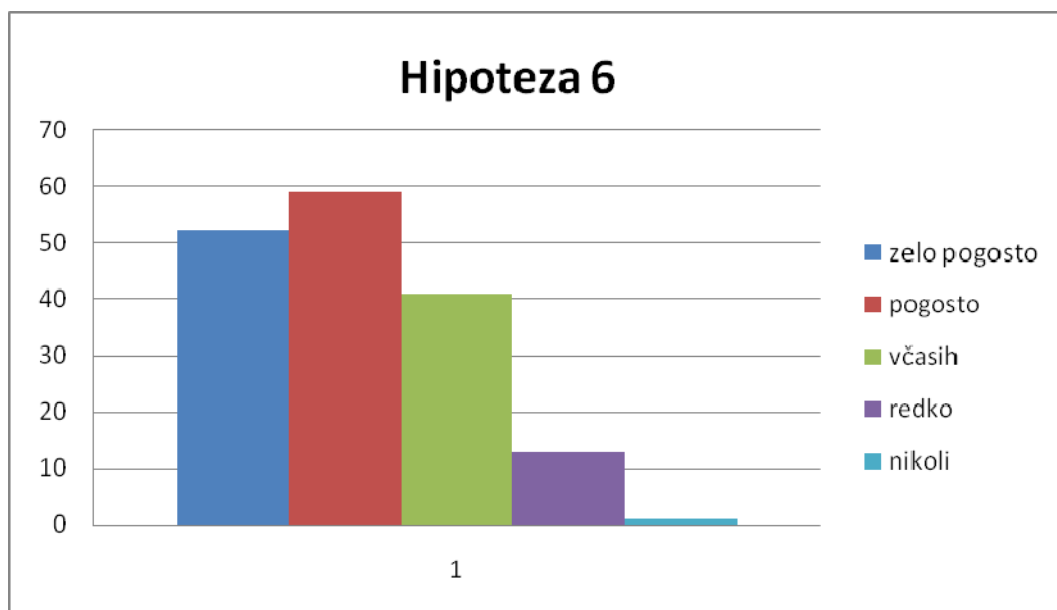
Sklep: Sklepale smo, da naj bi ravno pod vplivom skupine mladostnik počel nepremišljenosti, saj posnema vrstnike oziroma ga ti zapeljejo k uporniškemu vedenju.

Naša hipoteza je delno potrjena. V največ primerih so podali druge razloge, kot so: Radovednost, hec, družinske zabave, zaradi sebe, frajerstvo, ponudba od staršev, pokušnja. Sklepamo, da je v odgovoru radovednost, frajerstvo, hec in pokušnja vseeno velik vpliv družbe. V devetem razredu pa je deloma opazen vpliv družbe na mladostnika.

HIPOTEZA ŠT. 6: Učitelji niso dosledni pri izrekanju vzgojnih ukrepov.

Starši so lahko odgovarjali z odgovoru od 1 do 5, pri čemur 1 pomeni niso dosledni, 5 pa pomeni zelo dosledni.

Največ staršev (59) je izbralo odgovor št. 4, kar predstavlja 35,5% vseh vprašanih. Drugi najpogostejši odgovor pa je bil, da so učitelji zelo dosledni pri izrekanju vzgojnih ukrepov, teh je 52 (31,35%). Na tretjem mestu je odgovor št. 3, teh je 41 (24,7%). Le manjši delež jih je izbralo odgovor št. 2 (13; 7,8%) in odgovor št. 1 (1; 0,6), ki predpostavlja, da učitelji niso dosledni pri izrekanju vzgojnih ukrepov.

Graf št. 6: Doslednost učiteljev pri izrekanju vzgojnih ukrepov

Sklep: Menimo, da učitelji večkrat ostanejo le pri grožnji, kot pa da se odločijo za izrek kazni. Odgovori staršev so drugačni, kot pa je naše mnenje. Naša hipoteza ni potrjena. Največ staršev (35,5 %) se strinja z trditvijo, da so učitelji dosledni pri izrekanju vzgojnih ukrepov. 31,3 % staršev se s to trditvijo zelo strinja, 24,7% delno strinja, 7,8% se komaj strinja, samo en starš (0,6%) pa se ne strinja. Me se z večinskim starševskim mnenjem ne strinjamo, ampak menimo, da učitelji niso dovolj dosledni pri izrekanju vzgojnih ukrepov. Veliko grožnje, grožnje pa ne izpeljejo skoraj nikoli.

Ker bi rade dodale še nekaj drugih zanimivih ugotovitev naše raziskovalne naloge smo se odločile, da jih še na kratko predstavimo.

ANALIZA ODGOVOROV 1. ANKETNEGA VPRAŠALNIKA: Vzgojno delovanje v šoli (vprašanja so oštevilčena glede na anketni vprašalnik)

VPRAŠANJE ŠT. 4: Presodite, kako pogosto je vaš otrok žrtev naslednjih dogodkov: pretepanja, kraj, zmerjanja, groženj, zasmehovanja, izsiljevanja za denar, nagovarjanja h kajenju. Anketiranci so lahko odgovorili z odgovori: zelo pogosto, pogosto, včasih, redko in nikoli.

Izmed vseh možnih odgovorov je največ staršev odgovorilo, da njihovi otroci niso nikoli žrtve naslednjih dogodkov: pretepanja (108; 56%), kraj (102; 70,3%), groženj (79; 52,3%), zasmehovanja (72; 40,9 %), izsiljevanja (144; 91,7%) in nagovarjanja h kajenju (89,6%). Največ staršev je odgovorilo, da njihovi otroci niso nikoli žrtve nagovarjanja h kajenju, teh je 138; 89,6 %). Ugotovile smo, da so starši pri odgovoru *zelo pogosto*, izpostavili psihični obliki nasilja, to sta zasmehovanje (8; 4,5%) in zmerjanje (4; 2,4%), manj pa druge oblike nasilja. Tudi pri odgovoru *včasih* je največji delež tistih, ki menijo, da je njihov otrok žrtev zasmehovanja (36; 20,5%), drugi najpogostejši pa zmerjanje (30; 18,2%).

Izmed izbire vseh možnih oblik nasilja, starši v največji meri odgovarjajo z odgovoroma nikoli ali redko. Le pri naslednjih oblikah nasilja: zasmehovanje, zmerjanje in pretepanje se kaže večji delež tistih, ki menijo, da se to dogaja včasih ali pogosto.

VPRAŠANJE ŠT. 5: Nasilje na šolah predstavlja resnejši problem. Anketiranci so lahko odgovorili z odgovori od 1 do 5, pri čemur 1 pomeni, da se sploh ne strinjajo, 5 pa , da se zelo strinjajo.

137 (68, 5%) staršev se zelo strinja s trditvijo, da nasilje na šolah predstavlja resnejši problem, na drugem mestu pa so starši , ki so izbrali odgovor št. 4, teh je 33 (16,5%). Temu sledi odgovor št. 3 (16; 8%) in št. 4 (9; 4,5%). Le 5 (2,5%) staršev pa se s tem sploh ne strinja.

VPRAŠANJE ŠT. 6: S koliko različnimi učenci na šoli prihaja (ali je prihajal) vaš otrok v resnejše konflikte? Anketiranci so lahko izbrali odgovore od 0-1, od 2-4 in 5 ali več.

Največ staršev (138; 73,8%) je odgovorilo, da njihov otrok ne prihaja v konflikte z nikomer, ali z največ enim učencem, 42 (22,5%) pa jih je izbralo drugi odgovor. Le 7 (3,7%) staršev meni, da prihaja njihov otrok v resnejše konflikte s petimi ali več učenci.

VPRAŠANJE ŠT. 7: Ali se učitelji, kjer prihaja do kršitev pravil, poglobijo v ugotavljanje dejanskega stanja, zaradi katerega je prišlo do kršitev?

Anketiranci so lahko izbirali izmed odgovori od št. 1 do 5, pri čemur 1 pomeni, da se sploh ne poglobijo, 5 pa pomeni, da se učitelji zelo poglobijo.

Največ staršev meni (63; 39,4%), da se učitelji zelo poglobijo v dejansko stanje, zaradi katerega je prišlo do kršitev. Na drugem mestu je odgovor št. 4, teh je 48 (30%). Odgovor št. 3 je izbralo 27 (16,9%) staršev. Da se učitelji ne poglobijo v ugotavljanje dejanskega stanja, zaradi katerega je prišlo do kršitev meni le majhen delež staršev (13; 8,1%); da se sploh ne poglobijo pa 9 (5,6%) staršev.

Tudi me se strinjamo z mnenjem staršev. Učitelji posvetijo veliko pozornosti še tako (nam) nepomembnim stvarem.

VPRAŠANJE ŠT. 8: Kako pogosto učitelji vključujejo starše k reševanju vzgojnih težav?

Starši so lahko izbirali izmed odgovori, ki ustrezajo njihovi presoji, in sicer od št. 1 do št. 5, pri čemur 1 pomeni nikoli, 5 pa vedno.

Največ (34,5%) staršev meni, da jih učitelji zelo pogosto vključujejo v reševanje vzgojnih težav, na drugem mestu jih je 40 (28,2%), ki so izbrali odgovor št. 4. Podoben odstotek je tistih, ki so izbrali odgovor št. 3, teh je 35 (24,6%). Na odgovora št. 2 (14; 9,9%) in št. 1 (4; 2,8%) je odgovorilo najmanj staršev.

VPRAŠANJE ŠT. 9: Na šoli bi občasno uporabljali delovne ukrepe – posebej določene naloge, ki bi jih morali učenci opraviti v primeru nespoštovanja šolskega reda. Se strinjate s takšnim postopkom? Odgovarjali so z odgovori, oštevilčenimi od 1 do 5 (št. 1 pomeni: se ne strinjam, št. 5 pa pomeni: zelo se strinjam).

Kar 76, 4% (146) staršev je odgovorilo, da se strinjajo z uporabo delovnih ukrepov - posebej določenih nalog, ki bi jih morali učenci opraviti v primeru nespoštovanja šolskega reda. Glede na rek kazni mora biti vzgojna, se z mnenjem staršev strinjamo, glede na stališče učencev v šoli, pa bi nam bilo bolj všeč, če nam teh nalog ne bi bilo treba opravljati.

VPRAŠANJE ŠT. 10: Katere vzgojne ukrepe, poleg že obstoječih, bi vi predlagali?

Starši so odgovorili z naslednjimi predlogi:

1. čiščenje in urejanje šole in okolice - 17 glasov
2. družbeno koristna dela - 5 glasov
3. fizično delo v šoli - 4 glasovi
4. pomoč starejšim osebam - 4 glasovi
5. napotitev k psihologu - 3 glasovi
6. razne oblike pomoči - 3 glasovi
7. pomoč v kuhinji - 2 glasa
8. ostati po pouku v šoli - 2 glasa
9. stati v kotu - 2 glasa
10. obvestila staršem - 2 glasa
11. varstvo in pomoč mlajšim učencem - 2 glasa
12. pospravljanje- 2 glasa
13. prestavitev na drugo šolo - 2 glasa
14. pisne naloge o početju učenca - 2 glasa
15. javna obravnava učencev, pred ostalimi sošolci in učitelji
16. pogovor s starši in razširitev vzgojnih ukrepov tudi doma
17. skrbništvo nad učenci 1. triletja
18. delo v knjižnici
19. namesto kaznovanja nagrade
20. potrebno jim je dati občutek, da pripadajo skupnosti in da so pomemben člen verige
21. vključitev pedagogov in psihologov
22. stanje pred tablo
23. večtedensko dežurstvo v razredu
24. oslovska klop
25. opomini
26. več domače naloge
27. kaznen ne sme biti kolektivna
28. vzgojiti bi bilo treba starše

29. opravititi posebej določene naloge
30. kazni
31. pobiranje smeti
32. pogovor z ravnateljem, socialno delavko
33. zapustitev pouka
34. opozoril
35. posebni tečajji za učenje normalnega obnašanja
36. naučiti učenca strpnosti
37. vključitev socialne službe
38. pouk o vzgoji
39. pozitivne ukrepe, ne negativnih
40. popravilo pokvarjenega, povrnitev stroškov škode
41. uvedba ocene vedenja
42. urejanje učilnice
43. sproščeno pogovarjanje
44. priprava predstave za sošolce
45. če moti pouk, se ga pokliče pred tablo in vpraša snov

Največ staršev je za vzgojne ukrepe, poleg že obstoječih predlagalo čiščenje in urejanje šole in okolice (17), družbeno koristna dela (5), fizično delo v šoli (4), pomoč starejšim osebam (4), napotitev k psihologu (3), razne oblike pomoči (3), pomoč v kuhinji (2), ostati po pouku v šoli (2), postaviti učenca v kot (2)... Z ukrepi, kot so obisk psihologa, fizično delo, stati v kotu, se ne strinjamo. Ostali ukrepi, pa bi bili po našem mnenju še kar primerni.

VPRAŠANJE ŠT. 12: S kom, poleg vašega otroka, je po vašem mnenju najbolj učinkovito sodelovati, ko pride do težav?

Anketiranci so lahko izbirali med naslednjimi možnostmi: z razrednikom, s svetovalno službo, z učiteljem, ki je vpleten in z vodstvom šole.

Večina staršev (55,3 %) meni, da je ob morebitni težavi, poleg otroka, najbolj učinkovito sodelovati z razrednikom. Tokrat se z mnenjem staršev strinjamo.

ANALIZA ODGOVOROV 2. VPRAŠALNIKA: Znaki uporništvu mladostnikov in vzgojno delovanje staršev (vprašanja so oštevilčena glede na anketni vprašalnik)

VPRAŠANJE ŠT. 4: Ali starši vedo za tvoje početje? *Učenci so lahko izbirali izmed odgovoroma da ali ne.*

V 9. razredu je delež učencev, katerih starši vedo za njihovo početje (t.j. poskus kajenja ali pitja alkohola) enkrat večji, kot pa tistih katerih starši ne vedo. V obeh nižjih razredih pa na vprašanje v največji meri niso odgovorili; v šestem razredu 14 učencev, v sedmem razredu pa 11 učencev.

VPRAŠANJE ŠT. 5: Kako so starši izvedeli za to? *Učenci so lahko izbirali med tremi odgovori: sam sem povedal; so me zalotili; so jim povedali drugi (kdo).*

Večina učencev je izmed treh odgovorov izbrala prvega. Še večji pa je v vseh razredih (razen v devetem razredu) delež tistih, ki niso odgovorili na vprašanje.

VPRAŠANJE ŠT. 6: Ali ti starši določijo uro prihoda v primeru, da si zunaj s prijatelji? *Izbirali so med odgovori da, ne in včasih.*

V 6. razredu v 17-ih primerih starši otrokom samo včasih določijo uro prihoda domov. V višjih razredih (sedmem – 20) in (devetem – 19) pa starši otrokom ponavadi določijo uro prihoda domov. Iz tega je razvidno, da starši mlajšim otrokom bolj zaupajo, po našem mnenju zaradi tega, ker ne pričakujejo, da bodo izpostavljeni alkoholu in drogam.

VPRAŠANJE ŠT. 7: Ali doma sodeluješ pri gospodinjskih opravilih? *Izbirali so med odgovori da, ne in včasih.*

V vseh razredih je najvišji delež tistih, ki sodelujejo pri gospodinjskih opravilih. Pri učencih sedmega razreda je prav tako »včasih« pogost odgovor. Vendar me menimo, da je tako visoka številka mogoče nerealna. Tukaj dvomimo v iskrenost odgovorov.

VPRAŠANJE ŠT. 10: Včasih v vsakdanji komunikaciji med ljudmi slišimo kletvice, grožnje, zasmehovanja in ostale neprimerne načine komunikacije. Kje jih ti najpogosteje slišiš? *Ponujeni odgovori so bili: v družbi z vrstniki izven šole, v šoli, doma, drugje in jih ne slišim.*

Učenci 9. razredov so večinoma odgovorili, da jih slišijo v družbi z vrstniki izven šole, med tem pa so mlajši učenci odgovorili, da ji slišijo večinoma v šoli. Menimo, da zato, ker se starejši v večji meri družijo z vrstniki izven šole, mlajši pa se s svojimi vrstniki največ družijo v šoli.

VPRAŠANJE ŠT. 11: Kako odreagirajo starši ob tvojem morebitnem uporniškem vedenju, neupoštevanju dogovorov, obveznosti v družini? Na izbiro so imeli odgovore: preslišijo in opravijo delo namesto tebe, dobiš določeno prepoved, se s teboj pogovorijo, drugače.

V nižjih razredih je delež tistih staršev, ki se z otroki pogovorijo enak deležu tistih staršev, ki otrokom dodelijo določeno kazen. V višjem razredu (9. razred) pa se večinoma starši ob tem pogovorijo z nami. Starši čutijo, da so otroci že bolj odrasli in se z njimi lahko bolj resno pogovorijo, saj vedo, da kazen v obliki prepovedi ni primerna in učinkovita. Najstnik že bolj samostojno razmišlja in meni, da je kakršnakoli prepoved nesmiselna in povzroči še večja nesoglasja in upornost.

VPRAŠANJE ŠT. 12: Kako pogosto posamezne ure neupravičeno izostajaš od pouka mesečno? Odgovori so bili: 1 uro, 2-4 ure, več in pa nič.

Najpogostejši odgovor pri vseh razredih je bil, da ne izostajajo od pouka, le nekaj pa jih je pri vseh treh razredih odgovorilo, da manjkajo eno uro.

5. ZAKLJUČEK

Naša raziskovalna naloga je zaključena. Vanjo smo vložili veliko truda in časa. Ker je tematika izjemno aktualna, so nas zelo zanimali rezultati. Le-ti se večkrat niso skladali z našimi razmišljanji in izkušnjami. To je razumljivo, saj so svoja mnenja o vzgojnem delovanju šole zapisali starši. Oba anketna vprašalnika ponujata še več primerjav in dokazovanja hipotez, kot smo jih lahko izvedle v eni sami nalogi. Morda se to uresniči v eni od prihodnjih nalog.

Ugotovile smo, da so starši premalo seznanjeni z dogajanjem v šoli. To sklepamo glede na njihove odgovore o pokazateljih nasilja na naši šoli. Starši so večinoma odgovorili, da niso njihovi otroci nikoli žrtve nasilja. Me pa same vemo, da je nasilje v šolah pogosto.

Ugotovile smo, da so starejši učenci bolj uporniški, kot mlajši in svoje uporništvu izražajo na različne načine (kajenje, pitje alkohola...). Menimo, da se v šolskem okolju pojavljajo vzgojni problemi zaradi tega, ker si učitelji ne znajo vzpostaviti avtoritete. Večkrat tudi učenci namenoma izzivajo učitelje. Starše ocenjujemo kot dobre vzgojitelje, zanimivo pa bi bilo še izvedeti kako kot vzgojitelje mladostniki ocenjujejo svoje učitelje.

Svoje razmišljanje o obdobju odraščanja in uporništvu naj ubesedimo še v obliki verzov naše vrstnice, učenke devetega razreda:

KO SKRENEŠ S POTI

Za compom sedimo,
in travo kadimo
tud facebook že blokira
in nas v šoli ovira,
ker veliko ljudi z njim se drogira.

Muska ni več prava
sam še metal zabava,
ki okoli nas razbija
in nas z adrenalinom nabija,
zraven pa alkohola ne manka,
zato mesto pogosto postane prava uganka.

Smrtna glava pa nas opozarja,
da nevarnost se pripravlja,
a večine to ne zanima
in še kar z injekcijo droge uživa.

Avtorica: Maja Burger, 9. a
Napisano: 2. 3. 2011

6. VIRI IN LITERATURA

- Cencič, Mira, 1986: Dinamika vzgojnega dela v šoli. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Kastelic, Andrej in Mikulan, Marija, 1999: Mladostnik in droga (priročnik za starše in učitelje). Ljubljana: Založba Domus.
- Končnik-Goršič, Nataša, 2004: Moj otrok odrašča (vodnik za starše). Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Marjanovič Umek, Ljubica in Zupančič, Maja, 2001: Razvojna psihologija: izbrane teme. Ljubljana: Filozofska fakulteta univerze v Ljubljani (Oddelek za psihologijo).
- Neyrand, Gerard, 2003: (Ne)moč adolescentov. Ljubljana: založba Oka otroška knjiga.
- Pediček, Franc, 1966: Mladostnikove zadrege (8. Knjižica za starše). Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Zalokar-Divjak, Zdenka, 2008: Otroci, mladostniki, starši. Krško: Gora.
- Dr. Žlebnik, Leon, 1975: Psihologija otroka in mladostnika. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Internetni viri:

- Pridobljeno iz:
http://www.ff.unilj.si/hp/diplomske_naloge/sisko_klavdija/sisko_3.html
- Pridobljeno iz: <http://www.tosemjaz.net/si/clanki/443/detail.html>
- (Pridobljeno: 31. 1. 2011)
- pridobljeno iz: http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/297802.
- Pridobljeno: 31. 1. 2011)

Kazalo slik:

- Slika št. 1: Otrok in starši
Vir: www.facebookcraze.com.jpg
- Slika št. 2: Mladostnik in vrstniki
Vir: www.google.si/imgresimgurl=httpwww.zootpatrol.com
- Slika št. 3: Kajenje prepovedanih drog
Vir: google.si/imgresimgurl=httpcdn1.siol.net

Kazalo grafov:

- Graf št. 1: Vzrok za kršitev šolskih pravil
- Graf št. 2: Način vzgoje staršev po starosti učencev
- Graf št. 3: Poskus cigaret ali alkohola po starosti učencev
- Graf št. 4: Poskus cigaret ali alkohola po spolu učencev
- Graf št. 5: Zunanji vplivi na mladostnikove odločitve
- Graf št. 6: Doslednost učiteljev pri izrekanju vzgojnih ukrepov

7. PRILOGI

- 1. Anketni vprašalnik št. 1: Vzgojno delovanje v šoli
- 2. Anketni vprašalnik št. 2: Znaki upornišтва mladostnikov in vzgojno delovanje staršev

I. OSNOVNA ŠOLA CELJE

ANKETNI VPRAŠALNIK: VZGOJNO DELOVANJE V ŠOLI

Spoštovani starši!

Pred vami je vprašalnik o vzgojnem delovanju naše šole. Zanimajo nas vaša stališča, mnenja in izkušnje, ki ste jih doslej pridobili na tem področju. Vaši iskreni odgovori nam bodo v pomoč pri ugotavljanju stanja in pri nadaljnjem razvijanju učinkovitega vzgojnega dela v naši šoli. **Vprašalnik je anonimen in ne odkriva identitete nikogar od vprašanih.**

1. S šolskimi pravili, vzgojnimi ukrepi, dogovori na šoli, ki jo obiskuje moj otrok, sem seznanjen:

zelo dobro	5	4	3	2	1	ne poznam
------------	---	---	---	---	---	-----------

2. Ocenite, koliko je po vašem mnenju Pravidnik o pravicah in dolžnostih učencev potreben za učinkovito vzgojno delovanje učitelja:

je potreben	ni potreben
-------------	-------------

3. Zakaj pa vašem mnenju najpogosteje prihaja do kršitev šolskih pravil? (Obkrožite največ dva vzroka.)

	5	4	3	2	1
a) Učenci imajo preveč pravic.					
b) Učitelji si ne znajo vzpostaviti avtoritete.					
c) Učitelji so preveč popustljivi.					
č) Vzgojni ukrepi so neustrezni.					
d) Učitelji so prestrogi.					
e) Učenci namenoma izzivajo učitelje in ugotavljajo, »do kod smejo«.					

f) _____

4. Presodite, kako pogosto je vaš otrok žrtev naslednjih dogodkov:

	zelo pogosto	pogosto	včasih	redko	nikoli
pretepanja					
kraj					
zmerjanja					
groženj					
zasmehovanja					
izsiljevanja za denar					
nagovarjanja h kajenju					

Nasilje na šolah predstavlja resnejši problem.

zelo se strinjam	5	4	3	2	1	sploh se ne strinjam
------------------	---	---	---	---	---	----------------------

6. S koliko različnimi učenci na šoli prihaja (ali je prihajal) vaš otrok v resnejše konflikte?

0-1	2-4	5 ali več
-----	-----	-----------

7. Ali se učitelji, kjer prihaja do kršitev pravil, poglobijo v ugotavljanje dejanskega stanja, zaradi katerega je prišlo do kršitev?

zelo se poglobijo	5	4	3	2	1	sploh se ne poglobijo
-------------------	---	---	---	---	---	-----------------------

8. Kako pogosto učitelji vključujejo starše k reševanju vzgojnih težav?

vedno	5	4	3	2	1	nikoli
-------	---	---	---	---	---	--------

9. Na šoli bi občasno uporabljali delovne ukrepe – posebej določene naloge, ki bi jih morali učenci opraviti v primeru nespoštovanja šolskega reda. Se strinjate s takšnim postopkom?

zelo se strinjam	5	4	3	2	1	se ne strinjam
------------------	---	---	---	---	---	----------------

10. Katere vzgojne ukrepe, poleg že obstoječih, bi vi predlagali?

11. Ocenite, koliko so učitelji dosledni pri izrekanju vzgojnih ukrepov.

zelo dosledni	5	4	3	2	1	niso dosledni
---------------	---	---	---	---	---	---------------

12. S kom, poleg vašega otroka, je po vašem mnenju najbolj učinkovito sodelovati, ko pride do težav?

Z razrednikom.	S svetovalno službo.	Z učiteljem, ki je vpleten.	Z vodstvom šole.
----------------	----------------------	-----------------------------	------------------

13. Ali ste kot starši podprli ukrep(e), ki je bil (so bili) izrečen (i) vašemu otroku?

Da.	Ne.	Ne vedno.	Niso bili izrečeni.
-----	-----	-----------	---------------------

14. Ali vaš otrok ve, na koga se lahko na šoli obrne po pomoč, če postane žrtev nasilja?

Da, ve.	Ne, ne ve.	Ve, pa se ne želi obrniti nanj / nanje.
---------	------------	---

I. OSNOVNA ŠOLA CELJE

ANKETNI VPRAŠALNIK: ZNAKI UPORNIŠTVA MLADOSTNIKOV IN VZGOJNO DELOVANJE STARŠEV

V raziskovalni nalogi bi učenke 9. razreda rade spoznale navade in mnenja nas osnovnošolcev. Prosimo te, da na vprašanja odgovoriš iskreno, saj so odgovori anonimni in bodo v nalogi predstavljeni kot skupni. Izmed možnih odgovorov izberi le eden odgovor.

STAROST

SPOL

M Ž

UČNI USPEH (lanski)

1. Ali si že pokusil alkoholne pijače?

Da Ne

2. Ali si že kdaj kadil?

Da Ne

Če si na prvo ali drugo vprašanje odgovoril z DA...

3. Zakaj si poskusil kajenje, pitje alkohola?

- a) Zaradi vpliva prijateljev/družbe
- b) Zaradi upora družini
- c) Zaradi upora šoli
- d) Drugo: _____

4. Ali starši vedo za tvoje početje?

Da Ne

Če si na četrto vprašanje odgovoril z DA...

5. Kako so starši izvedeli izvedeli za to...?

- a) Sam sem povedal
- b) So me zalotili
- c) So jim povedali drugi. In kdo _____.

6. Ali ti starši določijo uro prihoda domov v primeru, da si zunaj s prijatelji?

Da Ne Včasih

7. Ali doma sodeluješ pri gospodinjskih opravilih?

Da Ne Včasih

8. Kakšno glasbo najraje poslušáš? (obkroži le en odgovor)

- a) Rock
- b) Metal
- c) Pop

- d) Klasika
- e) Rap
- f) Drugo: _____

9. Ali so tvoji starši v vzgoji:

- a) Popustljivi
- b) Dosledni
- c) Strogi

10. Včasih v vsakdanji komunikaciji med ljudmi slišimo kletvice, grožnje, zasmehovanja in ostale neprimerne načine komunikacije. Kje jih ti najpogosteje slišiš

- a) v družbi z vrstniki izven šole
- b) v šoli
- c) doma
- d) drugje _____
- e) jih ne slišim

11. Kako odreagirajo starši ob tvojem morebitnem uporniškem vedenju, neupoštevanju dogovorov, obveznosti v družini

- a) Preslišijo in opravijo namesto tebe
- b) Dobiš določeno prepoved
- c) Se s teboj pogovorijo
- d) Drugače: _____

12. Kako pogosto posamezne ure neupravičeno izostajaš od pouka mesečno

- a) 1 uro
- b) 2-4 ure
- c) Več
- d) Nič

13. Ali meniš, da bi bile v šoli zaželjene delavnice, kjer bi se skupaj s sošolci s pomočjo mentorjev učili kakovostnega pogovarjanja, se naučili kakovostno poslušati drug drugega in s tem izboljšati komunikacijo med seboj

Da Ne

14. Če želiš, napiši še svoje mnenje o tematiki te ankete, tvoje razmišljanje o vzgoji mladostnikov; kaj bi sam spremenil...

HVALA ZA TVOJE SODELOVANJE!